

Άρειος Πάγος 71/1991, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ 51/92 σελ. 808

Περίληψη: Η σχετική με τα εργατικά ατυχήματα νομοθεσία έχει εφαρμογή και επί ναυτικών. - Εργατικό ατύχημα αποτελεί και η ασθένεια που επήλθε όχι από τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του οργανισμού του μισθωτού, εξ αιτίας της φύσης και του είδους της εργασίας, αλλά με αφορμή την εκτέλεσή της στη συγκεκριμένη περίπτωση κάτω από συνθήκες τελειώς εξαιρετικές, απ' τις οποίες επήλθε καταπόνηση του οργανισμού αυτού. - Δεν θεωρείται εργατικό το ατύχημα που προκάλεσε από πρόθεση ο παθών. - Αυτό συμβαίνει όταν ενέργησε πράξη στρεφόμενη αμέσως κατά του εαυτού του, εκτός εάν κατά την ενέργεια αυτής βρισκόταν σε κατάσταση που του αφαιρούσε την ικανότητα προς καταλογισμό.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551 άρθρα 1, 2 και 3, Ν. 3816/1958 άρθρα 1 εδ. β' και 66.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος ο αντιπρόεδρος, κ. ΜΙΧ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Εισηγητής ο αρεοπαγίτης κ. ΚΩΝ. ΔΑΦΕΡΜΟΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Νικ. Βρουτάκης, Πέτρ. Καμπάνης

Από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 3 του ν. 551/1915, ο οποίος κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920, διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα με το άρθρο 38 του Εισ.Ν.Α.Κ. και, κατά τα άρθρα 1 εδ. β' και 66 του ν. 3816/1958, έχει εφαρμογή και στους ναυτικούς, προκύπτει ότι ατύχημα από βίαιο συμβάν αποτελεί και η ασθένεια που επήλθε στο μισθωτό όχι από τη βαθμιαία προοδευτική εξασθένηση και φθορά του οργανισμού του, εξαιτίας της φύσης και του είδους της εργασίας, αλλά με αφορμή την εκτέλεσή της στη συγκεκριμένη περίπτωση κάτω από συνθήκες τελειώς εξαιρετικές, ασυνήθιστες και ανώμαλες, από τις οποίες επήλθε καταπόνηση του οργανισμού του μισθωτού που προκάλεσε την ασθένεια, η οποία δεν θα επερχόταν από τη συνηθισμένη καταπόνηση την οφειλόμενη στην απασχόληση του. Εξαιρείται η περίπτωση που ο παθών προκάλεσε από πρόθεση το ατύχημα, πράγμα που συμβαίνει όταν ενέργησε πράξη στρεφόμενη αμέσως κατά του εαυτού του, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την πλήρη ή μερική, διαρκή ή πρόσκαιρη, ανικανότητα για εργασία ή το θάνατό του, εκτός αν κατά την ενέργεια της πράξης βρισκόταν σε κατάσταση που του αφαιρούσε την ικανότητα για καταλογισμό η πράξη δε αυτή προκλήθηκε από αιφνίδιο εξωτερικό γεγονός και ειδικότερα κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες που προέκυψαν κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή με αφορμή της. Το Εφετείο, μετά από εκτίμηση των αποδείξεων, δέχθηκε τα ακόλουθα: Με την από 5.4.1984 σύμβαση ναυτολόγησης προσλήφθηκε ο Ι.Π. πατέρας της, εκπροσωπούμενης από την αναιρεσειούσα, ανήλικης για να εργασθεί, ως τρίτος μηχανικός στο πλοίο "Κ" της από τις αναιρεσίβλητες εταιρείες εδρεύουσας στη Λιβερία Σ.Κ., εκπροσωπούμενης στην Ελλάδα από τον αναιρεσίβλητο Π.Β., το οποίο διαχειρίζεται η από τις αναιρεσίβλητες εταιρείες Α.Τ.Σ. Ο Ι.Π. εργάστηκε από τότε που προσλήφθηκε στο παραπάνω πλοίο ως τρίτος μηχανικός και την 1.7.1984, ενώ το πλοίο παρέπλεε τη θαλάσσια περιοχή της Βοστώνης των Η.Π.Α. εξαφανίστηκε, αφού περίπου την 23.00' ώρα ρίφθηκε στη θάλασσα. Ο πιο πάνω κατά το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου του 1984, ναι μεν εκτελούσε κανονικά την εργασία του στο πλοίο και συμπεριφερόταν προς τους συναδέλφους του ομαλά όπως και τον προηγούμενο καιρό, αλλά στο συνάδελφό του Μ.Κ., λιπαντή, με τον οποίο εκτελούσε τη βάρδια του στη μηχανή του πλοίου, έκανε συνεχώς λόγο για τη σύζυγό του και για τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζε στις σχέσεις του μαζί της, του έλεγε δε ότι ευρίσκονταν σε διάσταση μ' αυτήν, ενώ προηγουμένως δεν μιλούσε περί συζύγου και για το λόγο αυτό τον θεωρούσαν όλοι ως άγαμο. Μιλούσε επίσης κατά το πιο πάνω δεκαήμερο και για την πεντάχρονη θυγατέρα του, την οποία υπεραγαπούσε. Τούτο προξένησε εντύπωση στον εν λόγω Μ.Κ. και για το λόγο αυτό ανέφερε αυτός σχετικά στον επίσης τρίτο μηχανικό του πλοίου Ι.Κ., ο οποίος όμως, αν και προσπάθησε να αντιληφθεί κάτι το μη φυσιολογικό στη συμπεριφορά του δεν αντιλήφθηκε τίποτε άλλο εκτός του ότι αυτός είχε οικογενειακά προβλήματα. Αλλά ούτε και ο πλοίαρχος του παραπάνω πλοίου, ούτε ο πρώτος μηχανικός του, αντιλήφθηκαν άμεσα ή από αναφορά άλλου προσώπου εργαζομένου στο πλοίο και ειδικότερα των Μ.Κ. ή Ι.Κ., οποιαδήποτε παρέκκλιση από τη μέχρι τότε συμπεριφορά του Ι.Π., μέχρι τις 30.6.1984. οπότε ανέφερε σ' αυτούς για τα οικογενειακά του προβλήματα ο Ι.Κ. Την ίδια μέρα (30.6.1984) ο παθών Ι.Π. υπέβαλε στον πλοίαρχο την παραίτησή του, στην οποία ανέφερε επί λέξει "Κύριε πλοίαρχε σας παρακαλώ όπως με απολύσετε στον λιμένα της αφίξεως διά προσωπικούς λόγους". Όταν ο πλοίαρχος απέτυχε στην προσπάθειά του να πληροφορηθεί από τον Ι.Π. τους ειδικότερους λόγους της παραίτησής του τηλεγράφησε αμέσως στα γραφεία της πλοιοκτήτριας εταιρείας στο Λονδίνο και ζήτησε την αντικατάστασή του "λόγω αμφιβολίας διανοητικής καταστάσεώς (του)", συγχρόνως δε έδωσε εντολή να τον επιτηρούν διακριτικά για

λόγους προνοίας, ώστε να μη συμβεί τίποτε δυσάρεστο. Την 1.7.1984 και κατά τις ώρες από 20.00' μέχρι 24.00' ο πιο πάνω παθών είχε φυλακή μηχανής μαζί με τον λιπαντή που προαναφέρθηκε. Η συμπεριφορά του ήταν φυσιολογική. Ήταν ευδιάθετος, καλοντυμένος, φρεσκοξυρισμένος και τίποτε δεν πρόδιδε ότι ήταν δυνατό να κάνει κάτι εις βάρος του. Γύρω όμως στην 23.00' ώρα ο Ι.Π. υπέδειξε στο λιπαντή να προσέχει το μηχανοστάσιο γιατί "εκείνος θα πήγαινε για λίγο στην τουαλέττα", και πράγματι ο λιπαντής τον αντιλήφθηκε, ενόψει του ότι είχε εντολή να τον παρακολουθεί, να μπαίνει σ' αυτήν, μη βλέποντας δε αυτόν να επανέρχεται, μολονότι είχαν περάσει επτά έως οκτώ λεπτά της ώρας, τον αναζήτησε στην τουαλέττα αρχικά και μετά το χώρο της πρύμνης, φωνάζοντας και το όνομά του, αμέσως δε μετά ειδοποίησε σχετικά τον πλοίαρχο και άρχισαν οι αναζητήσεις που όμως δεν είχαν αποτέλεσμα. Κατέληξε δε το Εφετείο στην κρίση ότι βάσει των παραπάνω πραγματικών περιστατικών ο θάνατος του Ι.Π., που είναι φανερό ότι με το πρόσχημα ότι θα πήγαινε στην τουαλέττα απομακρύνθηκε από το μηχανοστάσιο και ρίφθηκε στη θάλασσα, δεν συνιστά εργατικό ατύχημα, όπως εννοεί αυτό ν. 551/1915, αφού αυτό θελήθηκε και προκλήθηκε από τον θανόντα, ενώ και αν η απόφαση του να τερματίσει τη ζωή του οφείλονταν σε ψυχικό κλονισμό του, αυτός δεν προκλήθηκε από την εκτέλεση της εργασίας του ή με αφορμή αυτή, ούτε και ήταν συνέπεια επιδείνωση προϋφιστάμενης ασθένειάς του, αφού η εργασία του στο παραπάνω πλοίο ως τρίτου μηχανικού διεξάγονταν κανονικά και δεν παρουσίαζε ιδιαίτερες δυσχέρειες, δεν όφειλε δε ο πλοίαρχος να τον θέσει εκτός υπηρεσίας ή σε περιορισμό, γιατί δεν προκάλεσε υποψία για ψυχική ασθένεια αφού επικαλούνταν ως αιτία των προβλημάτων του τις δυσχέρειες στις σχέσεις του με τη γυναίκα του που δεν δικαιολογούσε την λήψη από τον πλοίαρχο μέτρων όπως τα παραπάνω, αφού μάλιστα ο πλοίαρχος μόνο την προηγούμενη έλαβε γνώση των παραπάνω προβλημάτων του παθόντα και δεν ήταν ενδεδωμένο να τον απαλλάξει από την εκτέλεση των καθηκόντων του, ενόψει της φύσης των προβληματισμών του. Έκρινε επίσης το Εφετείο ότι από τα πραγματικά περιστατικά που προαναφέρθηκαν και δέχεται ότι αποδείχτη και δεν στοιχειοθετείται ούτε αδικοπραξία του πλοίαρχου του πιο πάνω πλοίου και απέρριψε, με επικύρωση της πρωτόδικης απόφασης, την ένδικη αγωγή, η ευδοκίμηση της οποίας προϋποθέτει εργατικό ατύχημα η αδικοπραξία του πλοίαρχου του πλοίου αυτού. Έτσι που αποφάνθηκε το Εφετείο έχει στην προσβαλλόμενη απόφασή του επαρκείς και χωρίς αντίφαση αιτιολογίες που καθιστούν δυνατόν τον ακυρωτικό έλεγχο για την ορθή ή όχι υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών που έγιναν δεκτά στους κανόνες ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκαν και δεν παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 288 και 662 Α.Κ. Επομένως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι αντίθετοι πρώτος, δεύτερος, τρίτος και πέμπτος λόγοι αναίρεσης. Κατά το μέρος που οι ίδιοι λόγοι, όπως επίσης και ο τέταρτος, πλήσσουν την εκτίμηση από το Εφετείο των αποδείξεων, πρέπει ν' απορριφθούν ως απαράδεκτοι.

Έγγραφα, με την έννοια της διάταξης του άρθρου 559 αρ. 20 Κ.Πολ.Δ., που αν παραμορφωθούν δημιουργείται ο λόγος αναίρεσης που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή, νοούνται τα έγγραφα που συνιστούν αποδεικτικά μέσα από τα άρθρα 399 και 342 Κ.Πολ.Δ. Δεν περιλαμβάνονται, σ' αυτό οι μαρτυρικές καταθέσεις. Επομένως, ο τέταρτος λόγος αναίρεσης, κατά τον οποίο το Εφετείο παραμόρφωσε στην κατάθεση του μάρτυρα Μ.Κ. πρέπει ν' απορριφθεί κυρίως ως απαράδεκτος. (Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της 9384/1987 απόφασης του Εφετείου Αθήνας).